

Aan: Vaste Commissie Economische Zaken en Klimaat

Betreft: AO Klimaat en Energie – Klimaatakkoord, 5 september 2018

Datum: 27 augustus 2018

Geachte Kamerleden,

Het MVO Platform is positief over de inzet van de Nederlandse overheid en de vele betrokken partijen om tot een ambitieus Klimaatakkoord te komen, om zo bij te dragen aan de wereldwijde aanpak van klimaatverandering. Graag vragen we uw aandacht voor de internationale dimensie van 'ketenverantwoordelijkheid', die nu ontbreekt in het hoofdlijnenakkoord.

Naast het akkoord van Parijs heeft de Nederlandse overheid zich gecommitteerd aan de internationale normen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO); de UN Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGP's) en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen.¹ Hierin is vastgelegd wat de overheid onder MVO verstaat en wat zij van bedrijven verwacht. Deze normen bepalen dat zowel overheden als bedrijven verantwoordelijkheid dragen om mogelijke negatieve effecten van bedrijven op mens en milieu op te sporen, te voorkómen en aan te pakken in internationale ketens van producten, arbeid en grondstoffen.

De Nederlandse overheid heeft nu de uitgelezen kans om de doelstellingen van het klimaatakkoord te verbinden met deze aanverwante internationale afspraken. Dat kan op de volgende twee manieren:

1. Integreer in het Klimaatakkoord de aanpak van binnenlandse CO₂-reductie met de aanpak van buitenlandse CO₂-reductie van Nederlandse bedrijven in hun internationale productie- en handelsketens.
2. Voorkom dat maatregelen die worden genomen in het Nederlandse Klimaatakkoord negatieve neveneffecten hebben op mens en milieu. Dit kan o.a. door het stellen van MVO-voorwaarden aan bedrijven die overheidssteun ontvangen.

Een nadere toelichting op deze twee punten is hieronder te vinden.

Internationale klimaatimpact

Het doel van het Klimaatakkoord is het terugdringen van CO₂-uitstoot in *Nederland*. Maar veel bedrijven zijn zowel betrokken bij CO₂-uitstoot in het binnenland als in het buitenland. De Nederlandse overheid zou daarom bedrijven die betrokken zijn bij het Klimaatakkoord moeten aanzetten om maatregelen te nemen voor de inperking van hun klimaatimpact in internationale ketens. Dit mag uiteraard niet ten kosten gaan van de aanpak van CO₂-uitstoot in Nederland. In de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen staat immers dat bedrijven voortdurend de milieuprestaties in hun bedrijf én in hun keten dienen te verbeteren. Dit impliceert onder andere zo min mogelijk schade toebrengen aan milieu en klimaat door het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen.² Dit zou uiteraard zeker ook het geval moeten zijn bij ondernemingen die handelen namens de staat, zoals Atradius DSB.³

Als absoluut minimum zou moeten gelden dat initiatieven voor CO₂-reductie in Nederland geen negatieve impact hebben op CO₂-uitstoot in andere landen. Daarin is nu nog niet voorzien, zoals bij

---

¹ [Website Rijksoverheid over Internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen \(IMVO\)](#)

² [Website Nationaal Contactpunt over de OESO-richtlijnen, hfd 6: Milieu](#)

³ [Towards Paris Proof Export Support](#), Both Ends, 2018.

de productie van biobrandstoffen (o.a. palmolie), waarbij door de grootschalige kap van tropisch regenwoud juist meer CO₂ wordt uitgestoten.⁴

Voorkom neveneffecten van klimaataanpak door het stellen van MVO-voorwaarden

Naast oog voor maatregelen van CO₂-reductie internationaal, verdienen ook andere effecten van Nederlands klimaatbeleid buiten onze landsgrenzen de aandacht. Windmolens, elektrische auto's en zonne-energie kunnen effectief zijn om klimaatverandering terug te dringen, maar voorkómen moet worden dat de productie ervan een negatieve impact heeft op mensenrechten, arbeidsrechten en milieu in andere landen. Een onderzoek van ActionAid en SOMO illustreert hoe bij de productie van windturbines sprake is van mensenrechtenschendingen en milieuschade.⁵ Het is bekend dat door de energietransitie de vraag naar specifieke metalen en mineralen aanzienlijk toeneemt, terwijl de winning van deze grondstoffen gepaard gaat met misstanden, zoals dwangarbeid, kinderarbeid, schade aan het milieu en aan de leefomgeving van lokale bevolkingsgroepen.⁶ Hierover werd ook recent bericht door Volkskrant⁷ en NRC⁸.

De overheid moet het naleven van de OESO-richtlijnen door bedrijven bevorderen, en hierop toezien. In de UNGP's staat dat de overheid MVO-voorwaarden moet stellen aan bedrijven die overheidsfinanciering ontvangen en bij de inkoop door de overheid zelf. Het MVO Platform beveelt daarom krachtig aan om ook bij het klimaatbeleid MVO-voorwaarden te stellen aan bedrijven die steun van de Nederlandse overheid ontvangen. Bedrijven die bijdragen aan de energietransitie zouden een bijdrage moeten leveren aan de oplossing van genoemde schendingen en niet het probleem moeten vergroten.

Het MVO Platform deed eerder aanbevelingen aan de Nederlandse overheid over hoe MVO-voorwaarden eruit zouden kunnen zien.⁹ Deze voorwaarden, op basis van de OESO-richtlijnen en UNGP's, zouden van bedrijven moeten vragen dat zij due diligence¹⁰ doen in hun gehele keten en hierover transparant verantwoording afleggen naar belanghebbenden.

Wij zijn graag bereid een en ander nader toe te lichten.

Hoogachtend,

Suzan van der Meij
Coördinator MVO Platform (06 12271726)

---

⁴ [Biobrandstof: tropisch regenwoud in diesel](#), Milieudefensie

⁵ [Human rights in wind turbine supply chains](#), ActionAid en SOMO, 2018

⁶ [The growing role of Minerals and metals for a Low Carbon Future](#), World Bank Group, EGPS, 2017.

⁷ [Mijnbouwbedrijven gaan minder makkelijk vrijuit dankzij de nieuwe Responsible Mining Index](#), Volkskrant, 30 juli 2018.

⁸ [Onze groene energie verwoest elders de natuur](#), NRC, 31 juli 2018.

⁹ [Aanbevelingen MVO Platform, IMVO-kaders](#), 2013.

¹⁰ [OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct](#), Mei 2018